

Asia: VN/12191/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukilain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK painottaa edelleen, että osittainen varhennettu vanhuuseläke (OVE) tulee poistaa kokonaan yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavana tulona. Eläkkeen ei tule vähentää kenenkään työttömyyden ajalta maksettavaa etuutta. Osittainen varhennettu vanhuuseläke vähentää lopullista vanhuuseläkettä, joten myös työttömyysetuuden leikkaaminen varhennetun vanhuuseläkkeen vuoksi tarkoittaa kaksinkertaista etuusleikkausta.

Esityksen mukaan osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei huomioitaisi yleistuen tarveharkinnan tulona, jos päätös eläkkeestä olisi annettu ennen 16.1.2026. Tämän jälkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkepäätöksen saaneilla eläke vähentäisi yleistuen määrä tarveharkinnan kautta. SAK nostaa esiin, että näin vain osalla varhennetun eläkkeen ottaneilla tilanne korjaantuisi.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen huomioimista yleistuessa tarveharkintaisena tulona ei ole nostettu alkuperäisessä yleistuen hallituksen esityksessä lainkaan esiin. Esitys ei pitänyt sisällään minkäänlaisia arvioita myöskään OVE:n vaikutuksista yleistukeen tai ikääntyneiden toimeentuloon. Tarveharkinta oli esityksessä yksityiskohdiltaan epäselvä ja tämän ovat tuoneet monet lausunnonantajat esiin. Myös SAK on todennut, ettei esityksestä selvinnyt mitä tarveharkintaisina tuloina huomioidaan.

Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä osittainen varhennettu vanhuuseläke on mainittu vasta ensimmäistä kertaa osana yleistuen tarveharkintaa ja OVE:n on arvioitu tuovan 4,1 miljoonan euron lisästäytöt yleistukeen. OVE:n poistaminen tarveharkinnasta kokonaan ei näin ollen heikentäisi lainkaan yleistuen kautta aiemmin arvioituja säästöjä.

SAK on tuonut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä koskevan ongelman ja muutosesityksen esiin eduskunnan valiokuntakuulemisessa, jossa käsiteltiin yleistukea koskevia korjausesityksiä (HE 13/2026). SAK huomauttaa, ettei STM järjestänyt ennen eduskuntakäsittelyä näistä muutoksista lausuntokierrosta. SAK on esittänyt myös ministeriölle yleistukea koskevan valtioneuvoston asetuksen käsittelyn yhteydessä, että osittainen varhennettu vanhuuseläke lisätään asetukseen tuloksi, jota ei oteta tarveharkintaisena tulona huomioon.

Vuoden 2017 eläkeuudistusta koskevissa eläkeneuvotteluissa (v.2014) on sovittu, että osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kanssa voi samaan aikaan saada myös työttömyysetuutta eikä eläke heikennä muun sosiaaliturvan tasoa. Kuten käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen on kirjattu, eläkeuudistusta koskevassa vuoden 2015 HE:ssä todetaan: osittainen varhennettu vanhuuseläke ei estäisi työttömyyspäivärahan saamista eikä sitä myöskään vähennettäisi työttömyyspäivärahasta. Nyt kuitenkin esim.840 €/kk OVE leikkaa yleistukea tarveharkinnan kautta noin 264 €/kk.

Yleistuen tarveharkinta kohtelee epäoikeudenmukaisesti osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jo aiemmin ottaneiden lisäksi myös tulevia eläkkeensaajia työttömyyden kohdatessa. SAK toteaa, että esitetty muutos paikkaa näin vain osalle osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ottaneilla yleistuen tarveharkinnassa olevaa ongelmaa. Siksi SAK uudistaa esityksensä yleistukilain 4. luvun 16 § lisäyksestä: Tarveharkinnassa tuloina ei oteta huomioon 10) osittaista varhennettua vanhuuseläkettä (OVE).

Vanhala Laura
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry